

COMPETENȚA PEDAGOGICĂ SOLICITATĂ INGINERULUI (PROFESOR) DIN ȘCOALA AUTO

Lilia BUIMESTRU, lect. univ.

Centrul Național de Educație Rutieră, Institutul de Științe ale Educației

Rezumat. Prestația profesională/pedagogică a inginerilor din școala auto reprezintă un aspect calitativ solicitat și așteptat în societate. În articol este reliefat managementul formării profesionale a inginerului (profesor) din școala auto, întemeiat pe dimensiunea de abordare prin competențe. Sunt evidențiate competențele solicitate: cognitivă, psihosocială, managerială, psihopedagogică. În context este prezentat un model de formare/recalificare (instruire în vederea obținerii unei noi calificări profesionale) a inginerului, determinat de specificul prestației profesiei, adaptat contextului școlii auto în calitate de componentă a sistemului educațional. Este expusă viziunea de formare profesională continuă, ca proces dinamic, consecvent, care să asigure solicitantului evoluția în carieră.

Cuvinte-cheie: inginer (profesor), aptitudine didactică, competență pedagogică, formare profesională continuă, recalificare.

PEDAGOGICAL COMPETENCE REQUIRED FROM THE DRIVING SCHOOL ENGINEER (PROFESSOR)

Abstract. The professional/pedagogical performance of the driving school engineers stands only for the quality as this is being demanded and expected by the society. The given article points out the driving school engineer's (teacher's) professional training and development, established according to the competencies method. The demanded competences are highlighted here as follows: cognitive, psychosocial, managerial and psycho-pedagogical. In the article there is described an example of engineer's training and reskilling (schooling to obtain a new professional qualification), which is determined by the specific of the profession, adapted to the driving school context, as part of the educational system. At the same time, in this work, there is exposed the vision of the continuous professional training, as a dynamic and constant process, which aims to ensure the career growth to the applicant.

Keywords: engineer (professor), didactic skill, pedagogical competence, continuous professional training, re-qualification.

Eficiența sistemului de formare a conducătorilor de autovehicule este determinată în mare măsură de formarea cadrelor didactice pentru acest sistem, din perspectiva asigurării unui echilibru structural, cantitativ și calitativ între ofertă și cerere, astfel încât procesul educațional din toate instituțiile sistemului să fie asigurat cu cadre calificate.

Sistemul de educație/formare a conducătorilor de autovehicule implică profesia de *instructor* de conducere auto și *profesor* de legislație rutieră [4, 9, 12], conform *Tabelului nr.1*.

Tabelul 1. Cadre didactice implicate în formarea conducătorilor auto în diferite țări

<i>Țara</i>	<i>Profesia</i>
Belgia	Instructor de conducere auto
Bulgaria	Instructor de conducere auto
Republica Cehă	Instructor auto, Instructor auto școlar, Examinator probă practică de conducere auto
Franța	Instructor de conducere auto și siguranță rutieră
România	Instructor de conducere auto, Profesor de legislație rutieră
Elveția	Monitor pentru școala de conducere auto
Anglia și Irlanda de Nord	Instructor autorizat de conducere auto
Rusia	Profesor, Maistru la instruirea practică
Republica Moldova	Profesor, Instructor

În diferite țări profesia se numește diferit, dar presupune un sistem de cunoștințe teoretice în ingineria transportului auto și dexteritatea în conducere a unui autovehicul de o anumită categorie: A1, A2, A, B1, B, C1, C, D1, D, BE, C1E, CE, D1E, DE, H, F, I. Specificul și complexitatea profesiei didactice pentru sistemul de formare a conducătorilor auto readuce în prim plan *aspectul formării pedagogice a instructorilor de conducere auto și a profesorilor de legislație rutieră, condiționate de aptitudinea pedagogică.*

Aptitudinea pedagogică este prezentată de S. Cristea ca „ansamblu al capacităților pedagogice **necesar** profesorilor pentru proiectarea activităților cu funcție de formare-dezvoltare a personalității educatului, realizabile în cadrul sistemului și al procesului de învățământ și în diferite medii comunitare, inclusiv profesionale, implicit și de formare-dezvoltare a profesorului însuși” [3, p.141]. S. Panțuru ș.a. o consideră ca „particularitate individuală care surprinde și transpune în practică modalitatea optimă conform particularităților elevilor de transmitere a cunoștințelor și de formare a intereselor de cunoaștere, a întregii personalități” [8, p.117]. Evidențiem că aptitudinea pedagogică are un nucleu psihologic, care condiționează performanța în activitate și la care se adaugă elementele de experiență didactică, cunoștințe și deprinderi necesare muncii didactice. Structurarea acestor elemente este dependentă de personalitatea individului. În context, S. Panțuru ș.a. enunță competența pedagogică drept „*capacitate a unui educator de a se pronunța asupra unei probleme pedagogice, pe temeiul cunoașterii aprofundate a legităților și determinărilor educative, realizând la un nivel de performanță **totalitatea sarcinilor tipice de muncă specifice profesiei didactice***”

[apud 8, p.119]. Observăm că o competență pedagogică se constituie pe un fundament psihologic (aptitudinea), că este dinamică și că se formează la intersecția dintre cerințele externe ale profesiei, posibilitățile individuale, aptitudinile, trăsăturile de personalitate și experiența didactică. I. Bontaș susține că „pentru îndeplinirea la un înalt nivel de performanță și eficiență a activității sale complexe, profesorul trebuie să-și formeze și să manifeste câteva categorii de competențe: competența cognitivă, psihosocială, managerială, psihopedagogică” [2, p.297-303]. Raportate la specificul școlii auto, acestea pot fi caracterizate după cum urmează:

- **competență cognitivă:** abilități cognitive necesare pentru procesarea informațiilor ingineresti; informații științifice selectate din domeniul legislației rutiere, actualizate, exacte; capacități de vehiculare a cunoștințelor pe categorii A1, A2, A, B1, B, C1, C, D1, D, BE, C1E, CE, D1E, DE, H, F, I.; experiență didactică flexibilă; strategii creative; operații mentale flexibile și dinamice; capacitate de transfer și aplicare a cunoștințelor în diferite situații și condiții din traficul rutier;
- **competență psihosocială:** capacitatea de a stabili fără dificultate relații interpersonale adecvate cu elevii/cursanții adulți; capacitatea de adaptare la roluri diverse; capacitatea de comunicare eficientă atât cu grupul, cât și cu elevii/cursanții, separat; autoritate la situațiile educaționale concrete (variarea raportului libertate-autoritate, indulgență-exigență în funcție de specificul situațiilor apărute; disponibilitate de adaptare la variate stiluri educaționale; entuziasm, înțelegere și prietenie;
- **competență managerială:** capacitatea de influențare a clasei și a fiecărui elev/cursant în parte; abilități de planificare și proiectare; capacitate decizională; capacitatea de a organiza, monitoriza și coordona activitatea clasei/elevului în activitatea de conducere auto; administrarea corectă a sancțiunilor și recompenselor; echilibru autoritate-putere-responsabilitate; rezistență la situațiile de stres;
- **competență psihopedagogică:** capacitatea de determinare a gradului de dificultate a conținuturilor: construcția, întreținerea și exploatarea autovehiculului, legislația rutieră, siguranța traficului rutier, conducerea autovehiculului, acordarea primului ajutor în traficul rutier; capacitatea de a face accesibilă informația transmisă; empatie, capacitatea de înțelegere a disponibilităților interne ale elevilor/cursanților; creativitate în activitatea instructiv-formativă; atitudine stimulativă, energetică, creativă; tact pedagogic (organizarea conștientă, controlată, a propriului demers pedagogic și capacitatea de restructurare „din mers” a acestuia, în funcție de variabilele nou survenite pe parcursul derulării procesului instructiv-formativ); spirit metodic și clarviziune în activitate.

Prestația profesională a inginerului (profesor) din școala auto presupune că acesta corespunde competențelor („*cerințelor dintr-un anumit domeniu*” [10, p.42]) profesionale („*ansamblu de competențe specializate, care reprezintă standardul acceptabil pentru exersarea unei anumite profesii*” [11, p.58]).

În diferite țări, cadrele didactice din sistemul de formare a conducătorilor auto sunt certificate/autorizate de diferite autorități [apud 4], conform *Tabelului nr.2*.

Tabelul 2. Certificarea cadrelor didactice în diferite țări

<i>Țara</i>	<i>Autoritatea responsabilă</i>
Danemarca	Poliția
Republica Cehă, Olanda, Polonia	Ministerul Transportului
Grecia	Centrul de formare profesională
Islanda, Spania	Ministerul de Interne
Portugalia	Institutul mobilității și al transportului terestru
Slovacia	Ministerul Educației, Centrul de recunoaștere a educației
Suedia	Agenția Suedeză de Transport
România	Autoritatea Rutieră Română
Elveția	Biroul de formare profesională
Anglia	Agenția standard de conducere auto
Irlanda de Nord	Agenția de conducere și testare a vehiculelor
Federația Rusă	Nu există
Republica Moldova	Nu există

Pentru a elucida traseul de formare profesională a cadrelor didactice din sistemul de formare a conducătorilor auto analizăm comparativ: România, ca stat membru al Uniunii Europene, Republica Moldova și Federația Rusă, state nemembre. Constatăm următoarele [6, 7, 12], *Tabelul nr.3*.

Tabelul 3. Formarea cadrelor didactice

<i>Țara</i>	<i>Personalul încadrat</i>	<i>Formare</i>
România	Profesor de legislație rutieră	Învățământ superior de lungă durată în specialitățile științe juridice sau tehnice } 90 de ore de pregătire profesională
	Instructor de conducere auto	Maiștri în specialitatea auto } 120 de ore de pregătire profesională

Republica Moldova	Profesor	Învățământ superior sau de specialitate	de	150 de ore program de formare continuă
	Instructor	Învățământ mediu de specialitate	de	150 de ore program de formare continuă
Federația Rusă	Profesor	Învățământ superior de specialitate	de	72 de ore program de formare continuă
	Maistru la instruirea practică	Învățământ mediu de specialitate	de	72 de ore program de formare continuă

Informația din Tabelul nr.3. permite să deducem că cursurile de formare profesională îi permit inginerului să devină **profesor** și unui specialist cu studii medii să devină **instructor**.

În Republica Moldova, s-a efectuat un studiu (20 de prestatori de servicii educaționale în formarea conducătorilor auto: 196 de subiecți; 11 administratori/manageri; 77 profesori; 108 instructori) orientat spre stabilirea nivelului de formare profesională pedagogică, care a evidențiat următoarele (figura 1, 2):

- **profesorii** din școlile auto în R. Republica Moldova sunt:
 - ✓ absolvenți ai Universității Tehnice a Moldovei, cu calificarea **inginer mecanic și gospodăria drumurilor** (36%);
 - ✓ absolvenți ai Universității Agrare de Stat, cu calificarea **inginer mecanic și mecanizarea agriculturii** (36%);
 - ✓ absolvenți ai Colegiului de Autodrumuri (Centrul de Excelență în Transporturi), cu calificarea **tehnic-mecanic** (7%);
 - ✓ absolvenți ai Colegiului Industrial Pedagogic din Chișinău, cu calificarea **maistru la instruirea în producție**,
 - ✓ absolvenți ai Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, cu calificarea **profesor de discipline tehnice** (3%);
 - ✓ absolvența ai altor instituții de învățământ (18%);
- **instructorii** din școlile auto în Republica Moldova sunt, predominant:
 - ✓ absolvenți ai **școlii medii de cultură generală** (56%);
 - ✓ absolvenți ai **gimnaziilor** (14%);
 - ✓ absolvenți ai **școlilor profesionale** de diferit profil (9%);
 - ✓ absolvenți ai **colegiilor** de diferit profil (14%);
 - ✓ absolvenți cu **studii superioare** (7%).

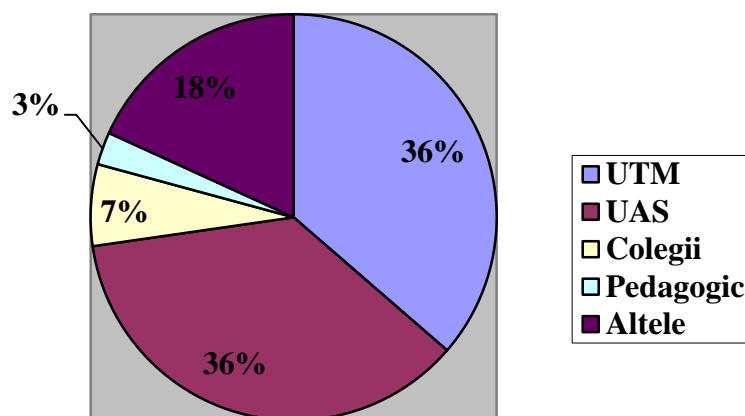

Figura1. Instituții absolvite de profesorii din școlile auto

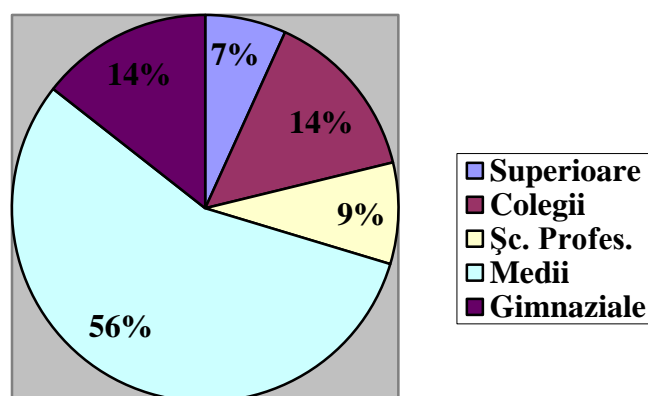

Figura 2. Nivelul de formare a instructorilor din școlile auto

Prin prestația profesională inginerii (instructorii) din școala auto sunt cadre didactice, iar formarea conducătorilor de autovehicule se încadrează în sistemul de educație al societății, cu raporturi reglementate prioritar de:

- Codul Educației în Republica Moldova;
- Legea Educației Naționale în România;
- Legea învățământului în Federația Rusă.

În Republica Moldova, conform Codului Educației, „pentru ocuparea funcțiilor didactice, absolvenții programelor de studii superioare nepedagogice vor urma obligatoriu modulul psihopedagogic corespunzător unui număr de 60 de credite de studii transferabile” [1].

În România, conform Legii Educației Naționale, „pentru a obține altă specializare, absolvenții studiilor de licență pot urma un modul de minimum 90 de credite transferabile, care atestă obținerea de *competențe de predare* a unei discipline din domeniul fundamental aferent domeniului de specializare înscris pe diploma de licență. Acest modul poate fi urmat în paralel cu masterul didactic sau după finalizarea acestuia” [5].

În Federația Rusă, conform Legii învățământului, „dreptul de a desfășura activitate pedagogică se acordă persoanelor absolvente a învățământului superior și

care corespund cerințelor de calificare și standardelor profesionale (didactice), au promovat atestarea pentru ocuparea funcției” [13].

Prevederile expuse sunt relevante și în formarea cadrelor didactice din sistemul de formare a conducătorilor auto. Formarea în domeniul transportului auto, în cazul inginerilor, reprezintă convențional domeniul de specializare în aspect de pregătire inițială, iar formarea în domeniul pedagogic reprezintă formare continuă, dezvoltare profesională și evoluție în carieră, dar cu obținerea, printr-un program de *recalificare* (Anexa 1), a unei noi calificări profesionale – profesor. Formarea inginerului-profesor constituie o modalitate specială de proiectare și realizare a activității de formare profesională, care trebuie să implice „dobândirea unei culturi pedagogice: *teoretice* (teoria generală a educației, a instruirii, a curriculumului), *metodologice* (teorii pedagogice aplicate în zona predării, învățării, evaluării; teorii construite interdisciplinar: psihologia educației, sociologia educației, managementul educației), *practice* (didacticele particulare, practică pedagogică)” [apud, 3, p. 710-712].

În concluzie, pot fi expuse următoarele:

- nu există cerințe internaționale/europene obligatorii privind formarea conducătorilor de autovehicule, activitatea școlilor auto, formarea cadrelor didactice pentru acest sistem; pot fi recunoscute calificările profesionale (permisul de conducere de o anumită categorie), *respectându-se particularitățile din fiecare țară* (Directiva 2005/36/CE);
- fiecare stat elaborează propriile politici de educație și formare pentru sistemul de pregătire/formare a conducătorilor de autovehicule;
- prestația profesională în cadrul școlilor auto **necesită** formarea competenței pedagogice a inginerilor, pentru eficiență, prestigiu și profesionalism didactic.

Nu este cazul despre o trecere în planul secund a competenței de specialitate (inginer în transport auto), ci de o considerare implicită a competenței pedagogice. Aceasta este nuanțată din perspectiva sistemului de formare a conducătorilor de autovehicule, care intră în sfera interesului și responsabilității societății și a fiecărei școli auto.

Bibliografie

1. Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.319-324, 2014.
2. Bontaș I. Tratat de pedagogie. București: Editura BIC ALL, 2008. 416 p.
3. Cristea S. Dicționar enciclopedic de pedagogie (v.I). București: Didactica Publishing House, 2015. 831 p.
4. Debeleac C. Ghid privind certificarea competențelor și recunoașterea calificării pentru profesii din sectorul transporturilor rutiere: instructor de conducere auto și profesor de legislație rutieră. În cadrul proiectului Rețeaua autorităților

Competente pentru Calificările Profesionale din România – (*IMI OQ NET România*), 2013.

5. Legea Educației Naționale nr. 1 din 5 ianuarie 2011, data intrării în vigoare 9 februarie 2011 în Monitorul oficial al României, nr.18, 2011, actualizată în Monitorul oficial al României, nr.943, 2016.
6. Legea nr. 131-XVI din 07.06.2007 privind siguranța traficului rutier, cu modificările ulterioare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.209-216, 2014.
7. Normele privind autorizarea școlilor de conducători auto și a instructorilor auto, Normele privind atestarea profesorilor de legislație rutieră și a instructorilor de conducere auto. Ordinul Nr. 733, 25.04.2013 al Ministerului Transporturilor, România în Monitorul oficial al României, partea I, Nr. 267 bis/13.V.2013.
8. Panțuru S. ș. a. Fundamentele pedagogiei: teoria și metodologia curriculum-ului: aspecte de management al curriculum-ului. Brașov: Editura Universității „Transilvania”, 2008. 216 p.
9. Regulamentul privind funcționarea unităților de formare profesională a conducătorilor de autovehicule. Hotărârea Colegiului Ministerului Educației nr.4 din 30.09.2013.
10. Schaut H., Zenke K. G. Dicționar de pedagogie. Iași: Polirom, 2001. 344p.
11. Ștefan M. Lexicon pedagogic. București: Aramis Print, 2006. 383 p.
12. Приказ Министерство Образования и Науки Российской Федерации АК – 2924/06 от 11.09.2014. О реализации примерных программ профессионального обучения водителей транспортных средств. www.минобрнауки.рф (vizitat 26.01.2017).
13. Федеральный закон „Об образовании в Российской Федерации” от 29.12.2012, N 273-ФЗ с изменениями от 19.12.2016. www.право.гов.ру (vizitat 20.02.2017).

Anexa 1

PLAN DE ÎNVĂȚĂMÎNT
studii de recalificare profesională

Domeniul general de studiu	14. Științe ale Educației
Domeniul de formare profesională	141. Educația și formarea profesorilor
	142.04. Psihopedagogie
Numărul total de credite de studiu	60
Titlul obținut la finele studiilor	Profesor
Baza admiterii	Diplomă de studii superioare, inginerie
Limba de instruire	Română
Forma de organizare a învățământului	Învățământ cu frecvență

CONȚINUTUL PLANULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT

Cod	Denumirea unității de curs / modulului	Total ore			Nr. de ore pe tipuri de activități			Forma de evaluare	Număr de credite
		Total	Contact direct	Studiu individual	Curs	Seminar	Laborator/ practice		
F01 O 001	Pedagogia generală	180	60	120	40	20	-	E	6
F02 O 002	Didactica	120	30	90	16	14	-	E	4
F03 O 003	Psihologia generală	180	60	120	20	20	20	E	6
F04 O 004	Psihologia vârstelor	120	30	90	12	18	-	E	4
F05 O 005	Psihologia educațională	120	30	90	14	16	-	E	4
S01 O 006	Didactica disciplinei <i>Bazele legislației în traficul rutier</i>	60	20	40	10	10	-	E	2
S02 O 007	Didactica disciplinei <i>Siguranța traficului rutier</i>	60	20	40	12	8	-	E	2
S03 O 008	Didactica disciplinei <i>Construcția și exploatarea autovehiculelor</i>	60	20	40	14	6	-	E	2
S04 O 009	Didactica disciplinei <i>Transportul rutier de călători</i>	60	20	40	14	6	-	E	2
S05 O 0010	Didactica disciplinei <i>Transportul rutier de mărfuri</i>	60	20	40	14	6	-	E	2
S06 O 0011	Didactica disciplinei <i>Instruirea în conducerea autovehiculului</i>	60	20	40	10	-	10	E	2
O01O 0012	Acordarea primului ajutor în traficul rutier	60	20	40	10	-	10	E	2
O02O 0013	Psihologia transporturilor	60	20	40	6	4	10	E	2
	Stagii de practică	300	-	300	-	-	-	Porto- foliu	10
	Teza de recalificare (documentare, investigare, cercetare, experimentare, redactare, susținere publică)	300	-	300	-	-	-	E	10
	Total ore:	1800	370	1430	192	128	50	14	60
					370				